

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rapportering av svindelstatistikk til Finanstilsynet

Veiledning

DATO:

01.07.2023

NUMMER:

Versjon 1.2

VEILEDNINGEN GJELDER FOR:
BANKER, KREDITTINSTITUSJONER,
E-PENGEFORETAK,
BETALINGSFORETAK OG FILIALER AV
SLIKE SOM HAR VIRKSOMHET I NORGE

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Rapporteringsperiode og frist for rapportering	3
2	Rapporteringsformat	4
3	Instruksjoner for rapporteringer i Excel-skjemaet	4
3.1	Detaljert om feltutfyllingen	4
3.2	Betalingstjenestetilbyder – avsender vs. mottaker av betaling	5
3.3	Svindeltap fordelt per ansvarsbærer	5
3.4	Datavalidering	5
3.5	Kortbaserte betalinger og e-pengebetalinger uten sterk kundeautentisering	6
3.6	Kontantuttak	7
3.7	Reviderte data	7
3.8	Avverget svindel	7

1 Innledning

Banker, kredittinstitusjoner, e-pengeforetak, betalingsforetak og filialer av slike foretak med hovedsete i annen EØS-stat er pålagt å levere svindelstatistikk til nasjonale myndigheter (finansilsyn eller sentralbank) minimum én gang i året. Denne rapporteringen er i henhold til artikkel 96 nr. 6 i det reviderte betalingsdirektivet, direktiv (EU) 2015/2366 fra 25. november 2015 (PSD 2).¹ Nasjonale myndigheter er forpliktet til å videreformidle aggregerte data fra foretakene til den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) og den europeiske sentralbanken (ECB). For norske foretak er dette forankret i forskrift 15. februar 2019 nr. 152 om systemer for betalingstjenester § 2 fjerde ledd: "Betalingsstjenestetilbydere skal minst årlig rapportere statistikk om svindel knyttet til betalingstjenestene til Finanstilsynet, på den måten Finanstilsynet angir." Forskriften omfatter opplysningsfullmektiger, men disse er unntatt i EBAs retningslinjer for svindelrapportering.

Denne veiledningen er basert på retningslinjene fra EBA, og den beskriver hvordan foretakene skal gjennomføre svindelrapportering.

EBA har i samarbeid med ECB utarbeidet retningslinjer for rapportering av svindelstatistikk, som er basert på PSD 2 artikkel 96 nr. 6.² Retningslinjene omfatter rapportering av svindelstatistikk fra betalingstjenestetilbydere til nasjonale myndigheter og rapportering av aggregerte data fra nasjonale myndigheter til EBA og ECB.

Retningslinjene ble oppdatert med virkning for rapporteringen fra andre halvår 2020. Veiledningen beskriver hvordan foretakene skal gjennomføre svindelrapporteringen i henhold til de oppdaterte retningslinjene fra EBA.

Opplysningsfullmektiger er unntatt fra rapporteringsplikten.

Fra og med rapporteringen for H1 2023 ber Finanstilsynet også om en forenklet rapportering av avverget svindel.

1.1 Rapporteringsperiode og frist for rapportering

Finanstilsynet har besluttet at foretakene skal rapportere om svindel til Finanstilsynet halvårlig.

Betalingsstjenestetilbydere som driver sin virksomhet gjennom hovedkontor i Norge eller filial i Norge, skal rapportere svindelstatistikk til Finanstilsynet første gang for andre halvår 2019, med rapporteringsfrist 15. mars 2020.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32015L2366>

² <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/guidelines-on-fraud-reporting-under-psd2>

2 Rapporteringsformat

Dataene skal rapporteres i et Excel-skjema som Finanstilsynet har utviklet i henhold til spesifikasjonene i EBAs retningslinjer. Ved innsending til Finanstilsynet skal foretaket bruke Altinn-portalen og skjema KRT-1132, hvor Excel-skjemaet skal legges som vedlegg. I skjema KRT-1132 skal foretaket opplyse om rapporterende betalingstjenestetilbyder, rapporteringsår, rapporteringsperiode (første eller andre halvår), og om det er førstegangslevering av data for perioden (initielle), eller reviderte data for perioden.

Excel-skjemaet består av en forside, et ark for hver type betalingstransaksjoner det skal rapporteres på og et ark for valideringsregler.

Foretakene skal rapportere betalingstransaksjoner som omfatter:

- kontooverføringer (f.eks. nettbanktransaksjoner)
- direkte kontobelastninger ("direct debit")
- korttransaksjoner fra utstederperspektiv
- korttransaksjoner fra innløserperspektiv
- kontantuttak med bruk av kort
- e-pengetransaksjoner
- pengeoverføringer ("money remittance")
- transaksjoner initiert av en betalingsfullmektig ("Payment Initiation Service Provider")

Feltkodene i venstre kolonne i arkene for betalingstransaksjonene refererer til feltkodene i de tilsvarende tabellene i Annex 2 i EBAs retningslinjer.

3 Instruksjoner for rapporteringer i Excel-skjemaet

3.1 Detaljert om feltutfyllingen

Foretakene skal rapportere om totalt volum på betalingstransaksjoner (antall transaksjoner) og totalverdien av betalingstransaksjonene (summen av verdien på alle transaksjonene) og volum (antall) svindeltransaksjoner og verdien (summen av verdien) av svindeltransaksjonene i rapporteringsperioden.

Volum skal rapporteres uten desimaler.

Verdien skal rapporteres i norske kroner (NOK). Verdien skal rapporteres med to desimaler.

Merk: Fra rapporteringen for andre halvår 2020 skal verdien rapporteres i NOK, og ikke i hele 1.000 NOK som tidligere.

Rapporteringen skiller mellom innenlandsbetalinger, grensekryssende transaksjoner til land innenfor EØS og grensekryssende transaksjoner til land utenfor EØS.

3.2 Betalingstjenestetilbyder – avsender vs. mottaker av betaling

Betalingstjenestetilbyderne skal rapportere fra perspektivet til den som initierer betalingen, men det er to unntak:

- Direkte kontobelastninger ("direct debet") skal rapporteres fra foretaket som tilbyr betalingstjenester til mottakeren av betalingen.
- Kortbaserte transaksjoner skal rapporteres både fra betalingskortutsteder og fra betalingskortinnløser.

3.3 Svindeltap fordelt per ansvarsbærer

Bortsett fra for pengeoverføringer ("money remittance") og transaksjoner initiert av en betalingsfullmektig, skal det for de andre typene betalingstransaksjoner rapporteres hvem som bærer tapet som følge av svindelen og tapets størrelse. Tapet skal rapporteres i norske kroner (NOK).

Det er tre feltkoder per type betalingstransaksjoner for kategorien "Tap grunnet svindel per ansvarsbærer":

- *PSP* står for den rapporterende betalingstjenestetilbyderen.
- *PSU* står for betalingstjenestebrukeren (enten betaler eller mottaker av betaling, avhengig av hvilken type betalingstransaksjon det er).
- *O* står for *Annet*.

3.4 Datavalidering

Cellene i Excel-skjemaet som har forhåndsutfylte data, formler eller spesifikk datavalidering er beskyttet for å sikre kvaliteten og konsistensen på dataene som rapporteres. Områdene som ikke skal fylles ut, er blokkert.

Det er lagt inn validerings- og summeringsregler i Excel-arkene i tråd med det som er spesifisert i "Annex 2 – Data reporting requirements for payment service providers" i EBAs retningslinjer. Valideringsreglene er lagt til i et eget ark i Excel-skjemaet.

Valideringsreglene skal blant annet sikre at både volum og verdi er fylt inn, samt at volum og verdi for svindeltransaksjoner er lavere enn for tilsvarende totaltransaksjoner.

For en del felt er det summeringsregler over to dimensjoner av dataene, som begge skal gi det samme svaret. Dette identifiseres i valideringsreglene ved at to regler skal gi samme svar.

Eksempel:

Ark "Kortbetalinger – utsteder" – rad 8, "**3.2.1 hvorav initiert gjennom fjernbetalingskanal**":

Her skal både
summen av 3.2.1.1.1 og 3.2.1.1.2 (kreditt og debetkort) og
summen av 3.2.1.2 og 3.2.1.3 (med og uten sterk kundeautentisering)

være lik **3.2.1**.

Verdiene i rad 8 for 3.2.1 vil være røde inntil begge betingelsene er oppfylt.

Dersom felt går i rødt, er det kontroller som ikke er oppfylt. Mangelen må identifiseres, og det må fylles inn på nytt. Ingen felt skal være røde ved innsending av skjemaet.

3.5 Kortbaserte betalinger og e-pengebetalinger uten sterk kundeautentisering

Rapportering av transaksjoner uten sterk kundeautentisering til land utenfor EØS kan skape problemer hvis den parten som ikke tilhører EØS, enten det er utsteder eller innløser, ikke støtter sterk kundeautentisering og heller ikke er underlagt PSD 2-kravene. Man vil i slike tilfeller ikke finne årsaken til manglende sterk kundeautentisering blant alternativene det er mulig å rapportere på i skjemaet. Det samme kan også gjelde enkelte andre typer betalinger.

Problemet gjelder kortbaserte betalingstransaksjoner og e-pengetransaksjoner der e-penger er lagret på forhåndsbetalte kort. Dette vil kunne påvirke valideringsformlene i de aktuelle Excel-arkene slik at summen av feltene for "*... ulike grunner for autentisering uten sterk kundeautentisering*" ikke nødvendigvis er lik den aggregerte indikatoren "*... hvorav autentisert uten sterk kundeautentisering*".

For å løse dette er det på de aktuelle stedene i skjemaet innført en rad med teksten "*Annen grunn til manglende sterk kundeautentisering*". Der skal foretakene fylle inn transaksjoner der de ikke kan angi årsak til at det ikke er benyttet sterk kundeautentisering.

Merk: Radene med teksten "*hvorav initiert uten sterk kundeautentisering*" er eksempler på felt med summeringsregler over to dimensjoner av dataene som begge skal gi det samme svaret.

Eksempel:

Ark "Kortbetalinger – utsteder" – rad 22, "**3.2.1.3 hvorav initiert uten sterk kundeautentisering**"

Her skal for svindeltransaksjoner både
summen av 3.2.1.3.1 og 3.2.1.3.2 og 3.2.1.3.3 (ulike typer svindel) og
summen av 3.2.1.3.4 - 3.2.1.3.10 (grunner til manglende sterk kundeautentisering)

være lik **3.2.1.3**.

Verdiene i rad 22 for 3.2.1.3 vil være røde inntil begge betingelsene er oppfylt.

3.6 Kontantuttak

Som angitt refererer feltkodene i venstre kolonne i Excel-arkene til feltkodene i de tilsvarende tabellene i Annex 2 i EBAs retningslinjer.

I EBAs oppdaterte retningslinjer er tabellen for Kontantuttak i Annex 2 endret slik at det samsvarer med bruk av nummerering under 5.3 for "*hvorav ulike typer kortbetalingssvindler*" i Excel-arket for kontantuttak. Nedbrytingen i typer betalingssvindler skal dekke svindel både med debetkort og med kredittkort rett under 5.

Her er et eksempel til som viser at summeringsregler over to dimensjoner av dataene skal gi samme svar:

Ark "Kontantuttak" – rad 5, "**5 Kontantuttak**":

Her skal for svindeltransaksjoner både

summen av 5.1 og 5.2 (debetkort og kredittkort) og
summen av 5.3.1 og 5.3.2 (ulike typer kortbetalingssvindler)

være lik "**5 Kontantuttak**".

Verdiene for 5 i rad 5 vil være røde inntil begge betingelsene er oppfylt.

3.7 Reviderte data

Dersom det er behov for å justere data for en angitt rapporteringsperiode, skal justeringene rapporteres innenfor den påfølgende rapporteringsperioden etter at foretaket som rapporterer, har hentet inn oppdatert/korrigert informasjon.

Foretakene skal sende revisjon av tidligere innsendte data som en egen innsending med et tilsvarende Excel-skjema som den opprinnelige innsendingen. Den reviderte innsendingen skal inneholde **alle** tall på nytt.

Fristen for å levere reviderte data for det foregående halvåret er den samme som fristen for den ordinære datainnsendingen.

3.8 Avverget svindel

Finanstilsynet er kjent med at betalingstjenestetilbyderne avverger en større del av svindelforsøkene, slik at potensiale for tap er betydelig større enn de reelle tapene. For å få et enda bedre bilde av svindelsituasjonen og bedrageriomfanget, ber Finanstilsynet fra og med

rapporteringen for H1 2023 om en forenklet rapportering av svindel som er avverget. Avvergede transaksjoner inkluderer alle transaksjoner som har vært initiert som ledd i svindel, men som enten er stoppet manuelt, av systemer eller på annen måte.

Rapporteringen av avverget svindel er begrenset til å gjelde foretak som leverer betalingstransaksjoner som rapporteres som 'Kontooverføringer' (nettbanktransaksjoner) og/eller 'Kortbetalinger utsteder'. I rapporteringen skal det ikke skilles mellom transaksjoner i Norge, grensekryssende innenfor EU eller grensekryssende utenfor EU, men kun rapporteres *ett* samlet tall.

Rapporteringen gjelder fom H1 2023 og gjøres i en ny ark-fane 'Avverget svindel' lagt til i Excel-skjemaet KRT-1132. Her skal det rapporteres fire tall:

- Kontooverføringer: Antall avvergede transaksjoner og beløp i hele NOK.
- Kortbetalinger utsteder: Antall avvergede transaksjoner og beløp i hele NOK.

